

Recomendacións xerais

Dirección Xeral de Saúde Pública

Versión 1 (11 de agosto de 2023)

1. Introducción

O mosquito tigre é orixinario do sueste asiático e foi detectado por primeira vez en Galicia por un veciño de Moaña a través da plataforma Mosquito Alert de participación cidadá na que colabora a Consellería de Sanidade co Consello Superior de Investigacións Científicas (CSIC).

O mosquito adulto mide entre 2 mm e 10 mm e recoñécese polas raias brancas na cabeza, o corpo e as patas.

Os ovos e as larvas viven en pequenas balsas de auga estancada, en áreas exteriores próximas á presenza humana. Por iso, a medida máis eficaz para evitar a súa proliferación é eliminar os lugares con auga onde crecen.

A presenza do mosquito é moi molesta polo número tan elevado de picaduras que causan as exemplares femia. Este mosquito ten a capacidade de actuar como vector (transmisor) dalgunhas enfermidades, como as producidas por virus Chikungunya, dengue e Zika.

O risco para a Saúde Pública de enfermidades transmitidas por vectores autóctonos en España, no contexto actual, considérase baixo para dengue e moi baixo para chikungunya e zika, porque para que a transmisión ocorra teñen que coincidir o axente infeccioso, o vector competente e un hóspede susceptible humano ou animal, todo isto baixo unhas condicións ambientais adecuadas.

No caso de Galicia, non se detectaron nunca casos autóctonos destas enfermidades.

2. Obxectivo

O obxectivo deste documento é establecer unhas recomendacións xerais para a prevención e o control do mosquito tigre.

3. O mosquito tigre

É un mosquito de cor negra, cunha liña branca dende a cabeza ao tórax e manchas brancas en patas e abdome. O mosquito adulto mide entre 2 mm e 10 mm.

Ciclo de vida

- O mosquito pasa por catro etapas vitais: ovo, larva, pupa e adulto. En cada unha ten un aspecto diferente.

- O mosquito pon ovos e desenvólvese en espazos pequenos con auga estancada. As femias depositan os ovos fora da auga, xusto por riba do nivel de flotación, polo que cando sobe o nivel quedan mergullados.
- A presenza do mosquito tigre relaciónase moito cos cambios de temperatura. Ao subir a temperatura, e coas choivas da primavera, as primeiras larvas saen do ovo e viven na superficie da auga. O final do verán e o outono son os períodos máis favorables para o desenvolvemento do mosquito adulto. Cando chega o inverno e descende a temperatura, as larvas e os adultos morren.
- O radio de voo e de acción do mosquito tigre adulto é dun máximo de 400 metros, polo que é moi probable atopalo preto do sitio de cría. Con todo, grazas ao transporte pasivo polo vento ou ao interior de vehículos pódese desprazar a maior distancia.
- É unha especie principalmente urbana, e activa sobre todo durante o día, que se esconde en zonas sombrías.

Onde se atopa

- O mosquito tigre adáptase perfectamente ao medio urbano e pon ovos no interior de calquera lugar de pequenas dimensións que conteña auga durante un mínimo de dez días: pneumáticos, vasos, latas de bebida, cinceiros, xoguets, bidóns, cubos, botes, pratos de maceta etc.
- Os puntos de cría atópanse a miúdo en terreos ou casas abandonadas, deshabitadas temporalmente ou segundas residencias, onde adoita haber recipientes descoidados que conteñen auga de choiva.
- Tamén se poden localizar lugares de cría na vía pública, como sumidoiros, fontes, residuos, almacéns municipais etc.

Onde non se atopa

- O mosquito tigre nunca deposita os ovos en augas en movemento, como ríos e rías, nin en superficies e volumes de auga importantes (máis de 200 litros), como os estanques. Tampouco se pode desenvolver onde a auga se evapora aos poucos días.

4. Importancia en Saúde Pública

As picadas

As súas picadas son moi molestas e as veces producen reaccións alérxicas de certa gravidade e dor.

Pode picar repetidamente e preferentemente polo día e en ambientes exteriores. Soe actuar cerca do chan polo que as pernas soen ser as zonas mais afectadas.

Enfermidades que transmiten

Poden transmitir algunhas enfermidades como o dengue, chikungunya ou zika. Se ben a probabilidade é moi pequena, o control deste mosquito é primordial.

Que facer coas picadas

Cunha picadura de mosquito tigre é necesario actuar, en xeral, como no resto de picaduras de mosquitos. Neste sentido, é necesario lavar e desinfectar ben a zona da picadura e tratar os seus síntomas.

- Lave a zona afectada con auga e xabón canto antes.
- Non se fregue a pel: remollala en lugar de fregala, e secala.
- Trate de manter a zona limpa e seca ata que diminúa a irritación.
- Evite rascarse.
- Aplique unha compresa de xeo ou xeo envolto nun pano na área da picada.
- Non faga torniquetes.

En caso de complicacións graves busque atención médica.

5. Prevención e control do mosquito tigre

Prevención das picadas

- Utilizar repelentes autorizados¹. Consulte a indicación do seu uso, no caso de nenos/as ou embarazadas.

¹Repelentes: [Relación de repelentes de insectos de uso humano, eficaces fronte a mosquitos del género Aedes, posible transmisor del virus ZIKA, recomendados para prevenir la infección asociada | Agencia Española de Medicamentos y Productos Sanitarios \(aemps.gob.es\)](#)

Biocidas: https://www.sanidad.gob.es/ciudadanos/saludAmbLaboral/prodQuimicos/sustPreparatorias/docs_biocidas/listadoDengue.htm

- Instalar telas mosquiteiras finas en portas e fiestras das vivenda. Crear correntes de aire, que afasten aos mosquitos.
- Este mosquito soe picar no exterior das vivendas. Usar roupa que cubra a pel, aínda que poden picar a través de roupa fina como calcetíns ou camisetas.
- Manter unha boa hixiene persoal , xa que o suor e os olores fortes atraen aos mosquitos.
- Utilizar aparatos eléctricos contra insectos.

Se opta polo uso de produtos repelentes para a pel, hai que ter en conta as seguintes consideracións:

- Limite o seu uso ás actividades que teña que realizar no exterior e só durante o tempo necesario.
- Cumpra estritamente coas instrucións de uso que haxa na etiqueta do produto, especialmente en canto ao número de aplicacións diarias permitidas.
- Evite a súa aplicación en nenos menores de dous anos e, sempre que se poida, tamén nos nenos maiores. Non poña o repelente nas mans dos nenos porque se poden poñer na boca ou nos ollos. En nenos menores de dous anos só deben utilizarse baixo prescrición pediátrica.
- Polo xeral non debe aplicarse o produto na cara.
- Cando xa non sexa necesario o repelente, limpar ben a pel con auga e xabón, así como a roupa que estivese en contacto co produto, para evitar a exposición continua.
- Se sofre algún tipo de reacción na pel, lavarse ben a zona con auga e xabón. Se o cre necesario, chame á 061 ou acuda ao seu centro de saúde.

Medidas de prevención e control ambiental

A poboación debe dispoñer das medidas de prevención individual e colectivas máis relevantes para evitar que o mosquito se poida reproducir, dispersar e instalar nos diferentes concellos de Galicia.

A forma máis efectiva de frear a proliferación do mosquito é evitar a posta de ovos e o crecemento das larvas. Isto só se logra eliminando os lugares de auga onde crecen, habitualmente acumulacións en recipientes que se deixan á intemperie.

A continuación descríbense unha serie de medidas preventivas xerais, aplicables tanto no ámbito público como no privado, e outras específicas para determinados espazos públicos ou actividades que, polas súas características, poden favorecer a presenza do mosquito e requiren, por tanto, un plan de acción e de seguimento concretos.

A) Medidas preventivas xerais:

- Obxectos e contedores que poden acumular auga (pneumáticos, cubos, vasos, cinceiros, xoguetes, bebedoiros de animais, pratos baixo as macetas etc.):
 - Baleirar e poñer a cuberto se é posible.
 - Evitar a súa inundación, por exemplo, investíndoos ou tapándoos.
 - Se non se poden retirar, revisaranse atentamente polo menos dúas veces por semana e eliminarase calquera depósito de auga, limpando os recipientes e evitando que se volvan a encher. Protexelos mediante unha tea de mosquiteira delgada (malla de 2 mm de tamaño máximo).
 - En recipientes destapados (bebedoiros para animais) renovar a auga polo menos dúas veces por semana.
- Canlóns de recolección de augas dos tellados e os sumidoiros dos patios: Manter limpos de restos vexetais.
- Buracos e depresións do chan, buracos das árbores: Evitar a acumulación de auga (secándoos ou colocando algún material inerte, como area, que evite a entrada de auga).
- Balsas ou piscinas: actuar de maneira que a auga que conteñan non se converta nun foco de cría de mosquitos. Cando estean baleiras, mantelas completamente secas. No caso de piscinas cheas de auga, estas débense manter tapadas ou en condicións hixiénico-sanitarias mediante os tratamentos adecuados para evitar a proliferación de larvas de mosquitos, e controlar os *skimmers*.

B) Medidas preventivas específicas en determinados espazos públicos:

- **Cemiterios:** evitar que os floreiros e outros obxectos ornamentais acumulen auga de libre acceso aos mosquitos. Furar os recipientes para a drenaxe; empregar materiais como esponxas, fibras absorbentes ou xeles hidropónicos, ou introducir area ou outros materiais absorbentes.
- **Escolas, parques e outros equipamentos:** evitar a auga estancada nos elementos de xogo e ornamentais, especialmente en épocas de vacacións, onde pode permanecer máis tempo. Poñer a cuberto estes elementos se é

posible. No caso de existir pneumáticos destinados aos xogos, deben perforarse para evitar a acumulación de auga, ou colocarse semienterrados en posición vertical.

- **Hortos, solares e leiras abandonadas:** manter estes espazos libres de posibles focos de cría de mosquitos, con especial atención ao lixo, ás ferramentas de traballo e aos elementos de mobiliario abandonados (bañeiras, bidóns, cubos etc.). No caso de que haxa depósitos de auga, deben manterse tapados ou cubertos con mosquiteiro.
- **Determinadas actividades comerciais e industrias (centros de xardinería, circuítos de karts e minimotos, clubs náuticos, almacéns de hibernación de barcas, instalacións agrícolas e gandeiras etc.):** manter vixilancia periódica dos puntos de risco para evitar a proliferación de mosquitos. As entidades/empresas responsables deben incorporar este risco nos seus plans de hixiene e xestión de pragas.
- **Centros que almacenan e manipulan pneumáticos fóra de uso (NFU) e centros de reciclaxe:** Os pneumáticos son un elemento de risco e o seu transporte a outras zonas levar á dispersión do mosquito. Debe garantirse unha boa rotación dos pneumáticos e priorizar a destrución rápida dos NFU. O almacenamento dos pneumáticos usados débese realizar en columnas verticais e cubrirse con lonas que non permitan cúmulos de auga. As zonas colindantes ao almacenamento deben manterse libres de vexetación e de obxectos que poidan acumular auga.
- **Circuítos de rega e sumidoiros:** Evitar a formación de charcas en determinados espazos, así como reforzar a limpeza dos sumidoiros de maneira que estes non poidan converterse en focos de proliferación de mosquitos pola acumulación de materia orgánica e auga.
- **Masas de auga en parques e xardíns:** As tarefas de mantemento de lagos, estanques ou masas de auga de parques e xardíns deben ter en conta non deixar as instalacións sen ningún tipo de recirculación de auga ou cuns niveis que permitan o establecemento de mosquitos. Pode estudarse o emprego de peces depredadores autóctonos, que dificultan o desenvolvemento das poboacións larvárias de mosquitos.

6. Como notificar un mosquito ou unha picada de mosquitos

A Consellería de Sanidade lidera a Rede Galega de Vixilancia de Vectores a través da firma de varios convenios de colaboración coa Consellería de Medio Rural, Universidade de Vigo e Universidade de Santiago de Compostela e o Consello Superior de Investigacións Científicas (CSIC).

Pódense enviar fotos de mosquitos e as súas picadas a través de MOSQUITO ALERT, plataforma de ciencia cidadá na que colabora a Consellería de Sanidade co Consello Superior de Investigacións Científicas (CSIC), para a identificación de mosquitos por parte de expertos entomólogos (app: www.mosquitoalert.com).

7. Mais información

- Enfermidades transmitidas por vectores

[Enfermidades transmitidas por vectores - Consellería de Sanidade - Servizo Galego de Saúde \(sergas.gal\)](http://www.sergas.gal)

- Plan nacional de prevención, vigilancia y control de las enfermedades transmitidas por vectores

https://www.sanidad.gob.es/profesionales/saludPublica/ccayes/activPreparacionRespuesta/doc/PLAN_DE_VECTORES.pdf